

Brandskyddsprojekt i Visby Stift

Rapport/manual efter pilotprojekt 2011-12

Innehåll

BAKGRUND	4
SYFTE OCH MÅL	5
METOD OCH GENOMFÖRANDE, PILOTSTUDIE	6
1. Arkiv och research	6
2. Möten och kommunikation	6
3. Fältarbete	7
4. Bearbetning och sammanställning	7
5. Återbesök i kyrkorna med räddningstjänsten	8
6. Färdigställande av brandskyddsplanerna	8
7. Återsamling med feedback och information	10
8. Distribution av brandskyddsplaner	10
UTVÄRDERING OCH KOMMENTARER.....	11
METODIK FÖR KOMMANDE ARBETE	12
Projektdeltagare & kontakter Visby Stift.....	13
Projektgrupp	13
Kontakter	13
Länsstyrelsen	13
Räddningstjänsten	13
Länsförsäkringar.....	13
Keylink.....	13
Gutelind Fastighetsservice.....	13
APPENDIX	14
Beskrivning av SMS-larm	14
KeyLink AB - RäddningsNyckelBox	15

Rapporten är sammanställd av Ulrika Mebus, Gotlands Museum
Visby 2013

Foton:

Föremålsbilder är hämtade från Kyrkoinventarieinventeringen, Visby Stift

Nyckelbox: Keylink

Övriga foton: Ulrika Mebus/Gotlands Museum

Layout & Design: Cecilia Boman/BA konsult & Ulrika Mebus/ Gotlands Museum

BAKGRUND

Bakgrunden till arbetet med brandskyddsplaner för de gotländska kyrkorna var en önskan att de kulturhistoriskt värdefulla föremål som förvaras i kyrkorna i händelse av brand bör vara klart utpekade för både räddningstjänst och församling. Det är väsentligt ansågs vara att de på ett snabbt och metodiskt sätt kan lokaliseras, prioriteras och föras i säkerhet i händelse av tillbud. Rutiner och instruktioner för detta (exempelvis uppsamlingsplats) skulle redovisas.

Under 2011-12 bedrevs ett pilotprojekt i Eskelhems pastorat, där en brandskyddsplan upprättats för respektive kyrka i pastoratet. Ursprungstanken var att brandskyddsplanen skulle vara ett dokument där de 10-15 mest prioriterade föremålen per kyrka beskrivs med tydliga anvisningar om placering och annan viktig information, exempelvis fastsättningsanordningar. Planen skulle sedan finnas tillgänglig både i tryckt form hos församlingen men också i en databas, kompatibel med Räddningstjänstens system. Detta innebär i praktiken att Räddningstjänsten får brandskyddsplanen i sin monitor i utryckningsfordonet digitalt – på väg till platsen – och därmed redan i bilen kan läsa in sig på vilka föremål som skall prioriteras.

Pilotprojektet omfattade framtagning av kompatibel databas med Räddningsverkets system samt brandskyddsplaner för pastoratets fem kyrkor. I projektet ingick även utvärdering tillsammans med Räddningstjänst och församling. För projektet fanns kyrkoantikvariska medel beviljade. De kommande fyra åren planeras arbetet fortgå så att alla kyrkor på Gotland därefter har en aktuell brandskyddsplan. Information om hur denna skall uppdateras lämnas också.

SYFTE OCH MÅL

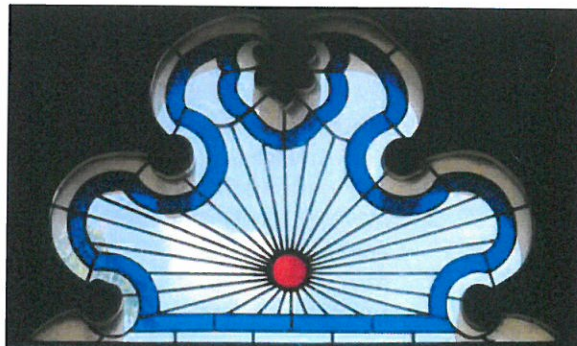
Arbetet med brandskyddsplanerna syftar till att

- Höja medvetenheten om brandorsaker och – risker hos församlingarna
- Öka kunskapen om de kulturhistoriska värdena i form av föremål och inredning hos församling och räddningstjänst
- Inventera kyrkorna med avseende på ”räddningsbara” kulturhistoriskt värdefulla föremål, men även avseende faktorer såsom nyckelförvaring, larm, framkomlighet för räddningstjänsten, placering av elcentral och ev. oljetank liksom möjligheter för rök-gasevakuering och uppsamlingsplats för evakuerade föremål

Målsättningen är att alla kyrkor efter genomfört projekt skall ha

- En brandskyddsplan i form av en digital PDF där viktiga parametrar för räddningstjänsten pekas ut
- God ordning i kyrkorummet (d.v.s. inga brännbara föremål skall förvaras där i onödan) med koll på släckare, brandfilter etc.
- Installerade larm och nyckelboxar

Församlingarna skall ha fått ökad kunskap och ökat medvetande om hur man förebygger brandtillbud och ha god handlingsberedskap om brand trots allt uppstår.

METOD OCH GENOMFÖRANDE, PILOTSTUDIE

Arbetet med brandskyddsplanerna har genomförts av Cecilia Boman, BA konsult och Ulrika Mebus, Gotlands Museum i nära samarbete med Räddningstjänsten på Gotland, Visby Stift och pastoraten.

1. Arkiv och research

Inledningsvis har research och arkivstudier genomförts:

- Sveriges kyrkor – inläsning på kyrkorna, deras historik och viktigaste inventarier
- Ev. andra för projektet relevanta dokument om kyrkorna i Gotlands Museums arkiv
- Kyrkoinventarieinventeringen för Visby Stift. Genomgång av föremål och prioriteringar
- Kunskapsdokument om brandskydd och restvärdesräddning (RVR):
  - Handbok i katastrofberedskap och restvärdesräddning (RVR), Riksantikvarieämbetet (RAÄ) 2011
<http://www.raa.se/publicerat/9789172095199.pdf>
  - Kyrkan brinner! Vad händer sedan? Rapport från RAÄ 2004:2
<http://www.raa.se/publicerat/9172093412.pdf>
  - *Can we learn from the heritage lost in a fire?* Finnish National Board of Antiquities, Department of Monuments and Sites, publication no 26, 2004
<http://www.raa.se/publicerat/9516161170.pdf>
  - Brandskydd i kulturbyggnader
<https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/8092.pdf>
- Genomgång av marknaden för nyckelsystem och larm

2. Möten och kommunikation

Därefter har möten och kommunikation genomförts med:

- *Visby Stift*. Val av församling/pastorat för pilotstudien, diskussion om upplägg och informationsinsatser
- *Eskelhems pastorat*. Kommunikation angående pilotprojektet och planering av upplägg
- *Räddningstjänsten*. Presentation och genomgång av projektet. Synpunkter och önskemål från deras sida
- *Länsförsäkringar*. Synpunkter på förebyggande brandskyddsarbete och försäkringsfrågor.
- *Riksantikvarieämbetet*. Feedback på tänkt upplägg, diskussion om katastrofberedskap och restvärdesräddning
- *Länsstyrelsen*. Samråd angående urvalsprinciper av föremål samt om placering av nyckelboxar
- *Keylink*. Angående system för säker nyckelförvaring och exempel på hur dessa kan användas i kulturhistoriskt värdefull miljö
- *Gutelinds Fastigheter*. Presentation av olika larmsystem och diskussion vad som är lämpligast i det här fallet
- På kulturarvsforum finns en grupp om brandskydd och restvärdesräddning:
<http://www.kulturvarvsforum.se/group/brand>

3. Fältarbete

Därefter inleddes fältarbetet. För det inledande besöket på plats avsattes ca 2 timmar per kyrka. Länsförsäkringar skickade med en brandskyddsfilt till alla kyrkor. Tillsammans med vaktmästare/ klockare, föremålsansvarig, kyrkorådets ordförande och ev. andra ur kyrkoråd samt ev. präst inventerades kyrkan med avseende på:

- Tillfarter, bredd på grindar och framkomlighet (exempelvis kunde växtlighet i form av låga grenar o. dyl. diskuteras)
- Parkeringsmöjligheter
- Nuvarande placering av nycklar till kyrka, sakristia, tornrum etc.
- Elcentral, belysningsreglage, oljecistern etc.
- Finns stegar och var kan man akut förvara evakuerade föremål?
- Genomgång av föremål och diskussion om värde och förvaring
- Placeringsalternativ för nyckelbox och larm
- Övriga synpunkter

Antikvarie, hunden Filippa och kyrkorådsordförande i samspråk vid altaret. Hogrän kyrka 2012.

4. Bearbetning och sammanställning

Tillbaka på kontoret bearbetades uppgifterna och sammanställdes på situationsplan och planritning. Urval av prioriterade föremål diskuterades och ett dokument för varje föremål upprättades med fotografi av föremålet samt uppgifter om

- Placering
- Material
- Mått
- Montering
- Anvisning till räddningstjänsten
- Nummer i kyrkoinventarieinventeringen

Vad gäller textilierna bestämdes att de värdefullaste skall förvaras på speciell plats i klädskalet, på rödmarkerade galgar och i rödmarkerade lådor så att det blir enkelt urskiljbart vilka som skall evakueras först vid en nödsituation.

5. Återbesök i kyrkorna med räddningstjänsten

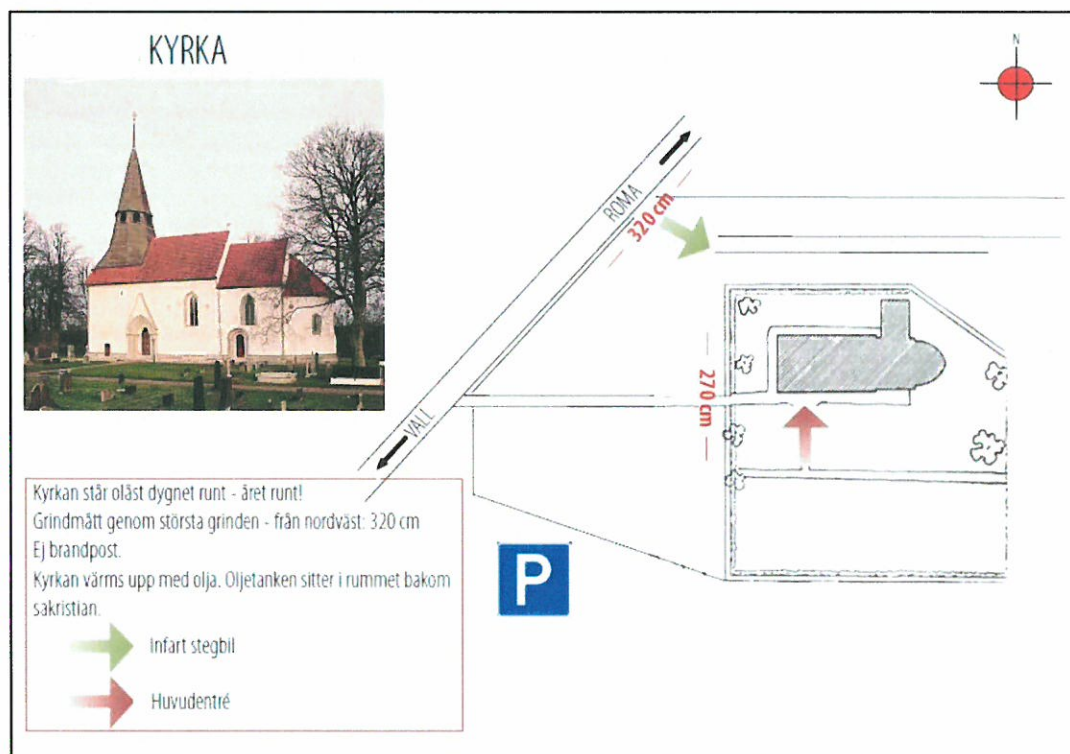
Nästa steg blev ett återbesök i kyrkorna, nu tillsammans med Räddningstjänsten, för att justera planerna och verifiera genomförbarheten av föremålsevakuering. Det visade sig att många av föremålen fick strykas eftersom det inte finns någon realistisk möjlighet att rädda dem i en tidspressad akutsituation. Församlingen fick också tillfälle att diskutera sina frågor med räddningstjänsten liksom att komma med synpunkter på brandskyddsdocumenten.

6. Färdigställande av brandskyddsplanerna

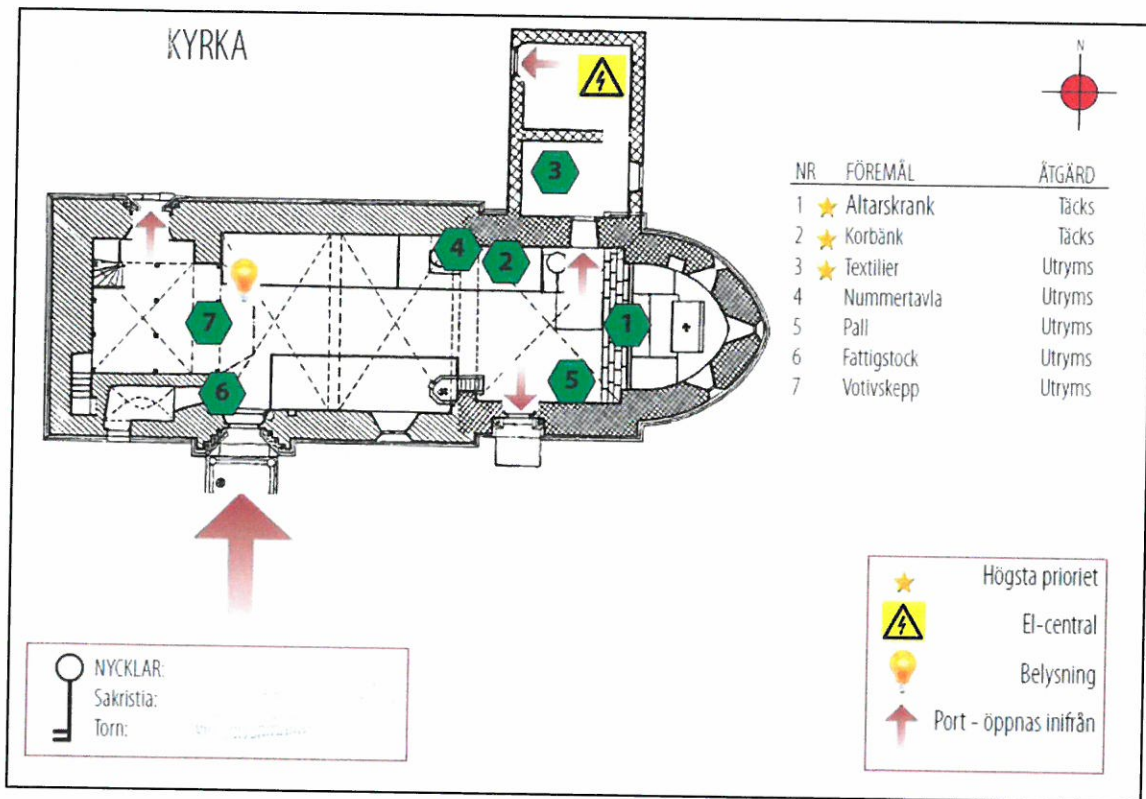
Efter denna turné färdigställdes brandskyddsdocumenten genom att situationsplan och planer reviderades med de nya synpunkterna från räddningstjänsten. Tillkommande punkter var

- Placering nyckelbox
- Huvudentré
- Tillfartsmöjlighet för stegbil
- Rök-gasevakuering (d.v.s. vilka portar som går att öppna i kyrkan)

Föremålsdocumenten uppdaterades och bearbetades och sedan sammanfogades alla dokument till en klickbar PDF-fil. När man öppnar den kommer situationsplanen upp. Klickar man på kyrkan kommer planlösningen upp. Denna är försedd med markeringar för de föremål som skall evakueras/ täckas, numrerade i prioritetsordning. Då man klickar på numreringen dyker dokumentet för aktuellt föremål upp. Man kan sedan klicka sig tillbaka till planlösningen.

KYRKA

1
ALTARSKRANK

Material: Trä, bemålat
 Mått: 55 x 556 cm
 Montering: Monterat framför altare
 Anvisning: Täcks

TÄCKS

Kyrkoinventarie nr 7-004 <<< Tillbaka till kyrkplan

KYRKA

3
TEXTILIER, rödmarkerade

Material: Textil
 Mått: Varierande
 Montering: Förvaras i textilskåp i sakristia
 Anvisning: Rödmarkerade textilier utryms

UTRYMS

Kyrkoinventarie nr 7-079 m.fl. <<< Tillbaka till kyrkplan

Överst ses kyrkoplanen (i det här fallet kyrka) och under två exempel på föremålsdokument.

7. Återsamling med feedback och information

Slutligen presenterades arbetet vid ett seminarium med Eskelhems Pastorat, Visby Stift, Räddningstjänsten, Länsstyrelsen, Länsförsäkringar, Keylink och Gutelinds Fastighetservice.

Arbetet och brandskyddsplanerna presenterades av projektledare Ulrika Mebus och Cecilia Boman. Därefter fick pastoratet kommentera det hela.

Tid var sedan avsatt för i tur och ordning Räddningstjänsten, Länsförsäkringar, Keylink och Gutelinds Fastighetservice att presentera sina specialiteter och synpunkter. Det blev många intressanta frågor som dök upp. Bland annat frågan om ljusbärare och hur brandsäkra dessa är. Vad skall man ha under dem egentligen, för att minimera brandrisken? En stor plåt med lätt uppvikt kant föreslogs, eventuellt fylld med fin sand. Lämpligheten av att ha eld/ tändstickor så lättillgängliga i kyrkorummet diskuterades också.

Frågor om placering av nyckelboxarna diskuterades, liksom dessas kapacitet med avseende på de stora kyrkonycklarna.

I samband med mötet kunde pastoratet beställa såväl nyckelbox som larm. De fick dessutom bra kontakt med både Räddningstjänst och försäkringsbolag och kunde få svar på allehanda frågor om brandskydd, i första hand förebyggande arbete.

8. Distribution av brandskyddsplaner

Efter vissa smärre justeringar av planerna distribuerades dessa som PDF: er till Räddningstjänsten och i både tryckt och digital form till Eskelhems pastorat.

Utvärdering och kommentarer mottogs och ev. uppdateringar och korrigeringar gjordes i dokumenten.

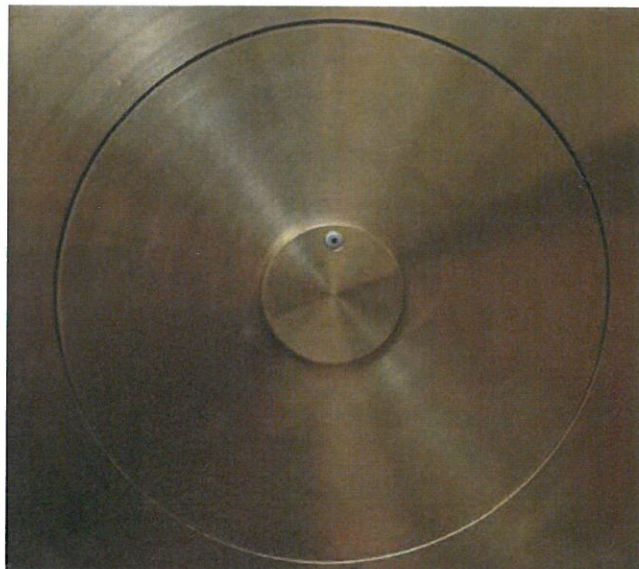
En antikvarie i predikstolen och en klockare i trappan. Inventering av Vall kyrka 2012.

UTVÄRDERING OCH KOMMENTARER

Arbetet med brandskyddsplanerna har varit ett mycket gott sätt att medvetandegöra och diskutera denna viktiga frågeställning med församlingarna. Genom att projektet är "uppsökande" och att man träffas ett par-tre gånger finns det gott om tid för reflektioner och diskussioner.

Några viktiga aspekter vi vill framhålla är:

- Att de som arbetar med projektet har goda kunskaper om de kyrkoantikvariska frågorna men även av den realitet församlingarna verkar i. Projektledare & -medarbetare bör ha adekvat antikvarisk utbildning samt helst ha erfarenhet av arbete med stiftets kyrkor.
- Att räddningstjänsten tar aktiv del i projektet, i varje fall initialt, för att lämna viktiga synpunkter, men också för att förstå tänket och på bästa sätt kunna tillgodogöra sig resultaten.
- Att församlingen är representerad av såväl medlemmar ur kyrkorådet som av föremålsansvarig och vaktmästare/klockare. De senare har mycket stor erfarenhet av "sin" kyrka och är ofta varmt engagerade och kunniga. Dessutom är det dessa viktiga personer som är utförare och håller ordning, vilket gör dem centrala i sammanhanget.
- Att engagera specialkompetens i de fall den saknas. I Visby Stifts fall handlar det om en textilkonservator som gör urvalet av de textilier som är speciellt värdefulla och som skall "rödmarkeras".
- Ansökan om Kyrkoantikvarisk ersättning för nyckelboxar och larm bör sökas parallellt med projektet, så att installation av dessa kan ske samtidigt för bästa och säkraste genomförandegrad.
- Att inom projektet även lyfta den viktiga frågan om förebyggande brandskyddsarbete. Försäkringsbolagen (i Visby Stifts fall oftast Länsförsäkringar) brukar vara mycket bra på det här och bidrar oftast gärna med sin kompetens.
- Regelbundna brandskyddstillsyner bör ske. I Visby stift diskuterades att dessa lämpligen kan samköras med den återkommande kyrkotillsynen och att en person från Räddningstjänsten då deltar.
- Vi kom fram till att Keylinks system av nyckelboxar var det som passar kyrkornas behov bäst. Det är ett system som kombinerar god design, gedigen kvalitet och som uppfyller de funktionskrav som ställs, inte minst med avseende på att stora, handsmidda nycklar får plats i dessa boxar. I Visby stift enades man om att inte göra åverkan på medeltida murverk genom att fälla in nyckelboxen i kyrkväggen. Ett arbete som återstår är därför att ta fram en uniform design för en robust och snygg gjuten plint i vilken nyckelboxen monteras i anslutning till kyrkogårdsentrén. En enhetlig placering underlättar för Räddningstjänsten.
- Ett SMS-larm har många fördelar; det är kostnadseffektivt, larmar dem som finns nära kyrkan och kan byggas på med flera funktioner såsom stöld- och fuktlarm.

Keylink nyckelbox, elegant och diskret utformad i borstad aluminiumbrons.

METODIK FÖR KOMMANDE ARBETE

Under de nästkommande åren skall samtliga Gotlands kyrkor gås igenom med avseende på brandskydd och värdefulla objekt att skydda/evakuera i händelse av brand.

Vis av erfarenheten från pilotprojektet kan vi nu formulera en tidseffektiv metodik för hur arbetet skall fortgå enligt följande:

1. Samråd med Stiftet om vilka församlingar/pastorat som skall genomgås (Projektledare och Stiftet)
2. Information till valda församlingar/pastorat om projektet (Stiftet)
3. Planering av upplägg och diskussion med Räddningstjänsten och med ev. specialkompetenser (textilkonservator angående textilierna etc.) (Projektledare, Stiftet)
4. Information om projektet samt feedback från Riksantikvarieämbetet & Länsstyrelsen (Projektledare, Stiftet)
5. Kontakt med nyckelbox- och larmkonsulter (Projektledare)
6. Pressinformation om projektet (Stiftet, projektledare)
7. Inbjudan till församlingar, räddningstjänst, textilkonservator för en första träff på plats i en av de kyrkor som gjorts året innan. Vaktmästare och kyrkoråd från denna församling deltar och projektet beskrivs för de nya församlingarna som har tillfälle att ställa frågor till dels den församling som redan genomfört projektet liksom till övriga medverkande. (Stift, projektledare)
8. Kontakt med församlingar/pastorat för att boka in tider för besök, 3-4 kyrkor/dag (Projektledare)
9. Arkivstudier, research, första urval av föremål (Projektledare)
10. Fältarbete (Församlingar, Projektledare, Räddningstjänst)
11. Vidare diskussion och urval av föremål (Projektledare, Stiftet, Länsstyrelsen)
12. Sammanställning av brandskyddsplaner (Projektledare)
13. Planer på remiss till Räddningstjänst, församling/pastorat, Stiftet & Länsstyrelsen (Projektledare)
14. Miniseminarium; Presentation av planer och av nyckelbox & larm, Räddningstjänst, Riksantikvarieämbetet och försäkringsbolag för församling/pastorat, Stift & Länsstyrelse. Möjlighet att beställa nyckelboxar och larm för församlingarna (Stiftet, projektledare)
15. Slutgiltig revidering av brandskyddsplaner. Leverans till Räddningstjänst och Församling/ Pastorat (Projektledare)
16. Rapport till Stiftet/ Kyrkostyrelsen (Projektledare, Stiftet)

Periodisk uppföljning av planerna, förslagsvis i samband med den återkommande tillsynen (Lst, Stift) är viktig!

Projektdeltagare & kontakter Visby Stift

Projektgrupp

Rebecka Svensson, Stiftsantikvarie Visby Stift rebecka.svensson@svenskakyrkan.se

Ulrika Mebus, Gotlands Museum ulrika.mebus@gotlandsmuseum.se

Cecilia Boman, BA Konsult info@bakonsult.se

Kontakter

Länsstyrelsen

Louise Hoffman-Borgö, louise.hoffman-borgo@lansstyrelsen.se

Räddningstjänsten

Dick Svennefelt, Räddningstjänsten dick.svennefelt@gotland.se

Anders Fagerlund, Räddningstjänsten anders.fagerlund@gotland.se

Kjell Lydänge, Räddningstjänsten kjell.lydange@gotland.se

Anders Ekman, Räddningstjänsten anders.ekman@gotland.se

Mats Ljung, Räddningstjänsten mats.ljung@gotland.se

Länsförsäkringar

Mats Olofsson, Länsförsäkringar skadechef mats.olofsson@lfgotland.se

Annika Malm, Länsförsäkringar riskingenjör annika.malm@lfgotland.se

Torsten Ahlqvist, Länsförsäkringar skadeförebyggare torsten.ahlqvist@lfgotland.se

Keylink

www.keylink.se

Per Frödin, per.frodin@keylink.se

Gutelind Fastighetsservice

www.gutelind.se

Joakim Gutelind kim@gutelind.se

APPENDIX

Beskrivning av SMS-larm

Med SMS Larm får man temperaturövervakning i fastigheten. Denna enhet skickar SMS till en eller flera mobiltelefoner. Systemet behöver inga fasta telefonabonnemang. Vi använder i första hand GSM/kontantkort vilket gör att kunden endast betalar för skickade SMS.

Behöriga mobiltelefoner kan skicka SMS för att styra systemet och begära status. Vid begäran av status kommer systemet att skicka tillbaka information om aktuell temperatur och övrig status. En styrning kan vara att sätta på extra värme och stänga av larm för besökare.

Så fungerar det:

Systemet mäter temperatur och skickar SMS larm om värdet hamnar utanför inställd temperatur. Ett brett temperaturspann (-55 till +125°C) gör det möjligt att använda produkten för många olika temperaturövervakningssituationer.

För att säkerställa en stabil drift kan ett batteri anslutas. Systemet skickar SMS larm om nätspänning försvinner. Man kan även få SMS då nätspänning är tillbaka.

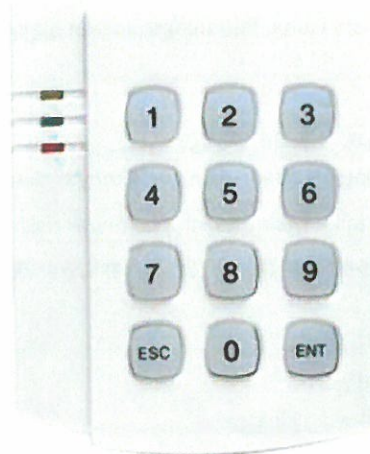
Till systemet kan andra larmgivare anslutas. Detta gör att man kan kombinera fastighetsövervakning och inbrott i samma system. Några exempel på användbara larmgivare är fuktmätare (vattenläcka), rörelsevakt, rökdetektor och koloxidgivare. De flesta jordfelsbrytare kan anslutas som larmgivare.

Systemet har styrfunktioner som gör det möjligt att lokalt och via behörig telefon aktivera styrningar manuellt.

Till systemet kan kortläsare alternativt manöverpanel anslutas för till och frånkoppling av larmområden när ni är på plats. Behörig mobiltelefon kan även fjärrstyra larmområden. Detta gör det möjligt att frånkoppla på distans om till exempel en hantverkare skall utföra arbeten då ni inte är på plats.

Systemet har även möjlighet att avlyssna vid larm. Med ansluten mikrofon kan samtal kopplas upp till era mobiltelefoner.

Programmering av systemet görs med en dator eller en behörig mobiltelefon. Vill man till exempel ändra värdet på ett temperaturlarm behöver man endast skicka ett SMS med lösenord.

KeyLink AB - RäddningsNyckelBox

Utförande

Utvändiga mått;

H = 200, B = 220, D = 90 mm. Vikt (inklusive lås) = 12 kg.

Tillverkas i Aluminiumbrons som är rostfritt.

Testad av Stölskyddsföreningen och godkänd/certifierad i högsta klass, klass 5.

Lås

Godkänt högsäkerhetslås som har använts i denna applikation i 35år. Idag betjänar RäddningsNyckelBoxen ca 40 000 automatlarmsobjekt i 350 Svenska och Norska kommuner.

Låset är mekaniskt omställbart till 720 000 unika nycklar/distriktnycklar.

Tillbehör

Arbetsnyckel används av montör för att öppna/låsa boxen. Omställningsverktyg används för att ändra låsinställningen till distriktnyckel. Distriktnyckel är unik i respektive kommun/utryckningsdistrikt.

Räddningstjänsten innehar arbetsnyckel, omställningsverktyg och unik distriktnyckel i önskat antal och lika många nycklar i ett unikt reservset.

Användning

RäddningsNyckelBoxen monteras av oss infälld i larmobjektets yttervägg och används som förvaringsplats av larmobjektnycklar.

Funktionsbeskrivning

Efter monteringen/larmtillkoppling utför Räddningstjänsten omställning av låset till sin unika distriktnyckel. Efter omställningen kan ingen annan nyckel än den unika distriktnyckeln öppna boxen. Vid eventuell förlust av distriktnyckeln, ställer Räddningstjänsten om låsen till ny (reserv)distriktnyckel. Tidigare distriktnyckel kan då inte öppna boxen.

RäddningsNyckelBoxen har en avancerad konstruktion mellan dörr och lås samt bajonettfatning mellan lucka och boxkropp för att förhindra uppbyggnad.

Larmgivare som är monterad i RäddningsNyckelBoxen ansluts till befintligt brandlarms sändare/uppringare.

Larm utlöses på larmcentral vid sabotage på kablage och vid öppning av boxen.

Montering

RäddningsNyckelBoxen fälls in i yttervägg, fästes med bultar och genomgående rör som en extra säkring och för skyddande av larmkabel. Vi utför monteringen med egen personal till fast pris.

Miljö

Vi producerar RäddningsNyckelBoxen i Sverige av 100 % återvinningsbart material. Tack vare vårt materialval behöver produkten ej lackeras/ytbehandlas.

Utöver samordnade transporter har vår verksamhet ingen känd negativ miljöpåverkan.

Svenska kyrkan
VISBY STIFT

BA Konsult
BYGGNADSANTIKVARIÉ CECILIA BOMAN

**Gotlands
Museum**